

Vēlamie imigranti Latvijā – joprojām neredzami?

www.providus.lv

@providuslv

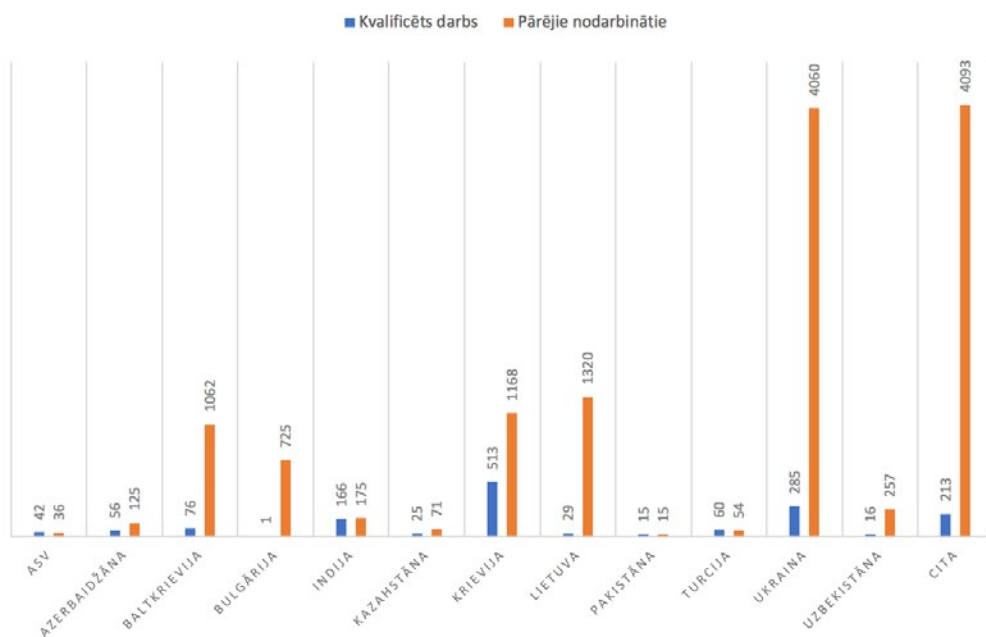

@providus

AGNESE LĀCE,
Sabiedriskās politikas
centrs PROVIDUS

Sarunās par darbaspēka imigrāciju Latvijā gan politiku vidū, gan sabiedrībā kopumā bieži tiek izceltas divas iebraucēju grupas – darba imigranti un augsti kvalificētie imigranti. Turklāt, katrai no šīm grupām tieši vai netieši tiek piešķirts vērtējums, darba imigrantus uztverot par 'sliktajiem' vai 'nevēlamajiem' imigrantiem, bet augsti kvalificētos – par 'labajiem' un 'vēlamajiem' imigrantiem. Vai šie apzīmējumi ir patiesi un taisnīgi? Ko tie nozīmē politikas veidošanas kontekstā un kā tie ietekmē sabiedrības attieksmi?

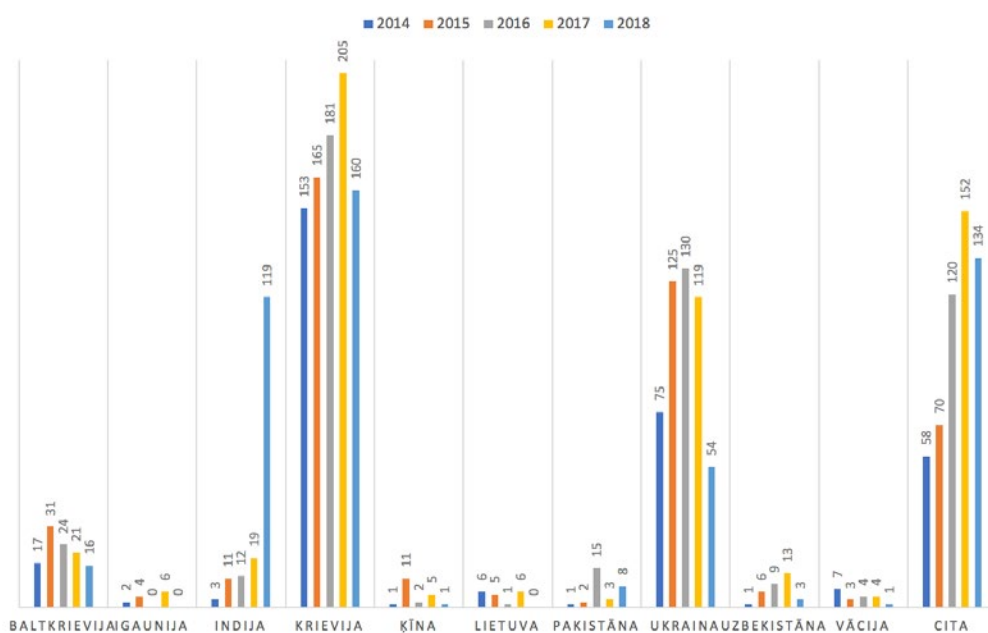
Pirms atbildēt uz šiem jautājumiem, ir vērtīgi apskatīt, kādas izcelsmes un cik imigrantu atbilst katrai kategorijai šodienas Latvijā. Jāatzīmē, ka šeit apskatu tikai nodarbinātības nolūkos ieceļojušos, nevis visus iebraucējus no šīm valstīm (piemēram, te nav iekļauti studenti vai ģimenes apvienošanas nolūkos ieceļojušie). Tāpat, lai labāk izprastu tieši pēdējo gadu dinamiku, šeit apskatīti tikai tie iebraucēji, kuriem ir termiņuzturēšanās atļaujas jeb kuri ieceļojuši Latvijā pēdējo 5 gadu laikā.

Terminuzturēšanās
iemesli uz 2019.gada
1.jūliju pēc izcelsmes
valsts

Avots: PMLP

Vispirms, jāsaņem, ka darba nolūkos ieceļojušie abās kategorijās – augsti kvalificēti un pārējie nodarbinātie – nāk no tām pašām valstīm. Ir nepārprotams, ka biežāk sastopamās izcelsmes valstis ir mūsu reģiona valstis – Baltkrievija, Krievija, Lietuva, Ukraina. Nākamajā grafikā pēc pirmreizēji izsniegto terminuzturēšanās atļauju skaita redzams, ka vienīgā valsts, no kuras ieceļojušo kvalificēto darbinieku skaits pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis, ir Indija – vēl 2017. gadā tās bija 19 personas, taču 2018. gadā – 119 personas. Savukārt citu nodarbināto vidū straujāk pieaudzis vien no Ukrainas ieceļojušo skaits. Vienlaikus, jānorāda, ka ieceļojušo portretu ik gadu raksturo arvien pieaugoša dažādība.

Pirmreizēji izsniegtās
TUA kvalificētiem
nodarbinātiem pēc
izcelsmes valsts.

Avots: PMLP

Pašreizējā sabiedrības izpratne par imigrāciju sarežģī arī saprātīgas imigrācijas un integrācijas politikas veidošanu, jo politiskais diskurss par cilvēkiem, kuru prasmes ir un arī turpmāk var būt noderīgas dažādās Latvijas ekonomikas nozarēs, turpina nostiprināt un leģitimizēt dalījumu vēlamajos jeb labajos un nevēlamajos jeb sliktajos iebraucējos, lai gan to izcelsme ir līdzīga. Tomēr saprātīgai, izsvērtai integrācijas politikai jātiek radītai un ieviestai vispirms, lai līdz ar tās rezultātu atspoguļošanu pakāpeniski mainītos arī sabiedrības noskaņojums. Situācijā, kad Latvijas darba tirgus jau pieredz darbaspēka piesaisti no ārvalstīm, ir tuvredzīgi joprojām kategorizēt šeit jau ieceļojušos cilvēkus par mazāk vēlamiem vai par problēmu.

“**Darba nolūkos iebraukušie jau atrodas Latvijā, tāpēc ir īpaši svarīgi veicināt cilvēcīgu un iekļaujošu vidi.**

Ņemot vērā nodarbinātības nolūkos ieceļojošo iebraucēju izcelsmi, ir iespējams, ka ikdienas saskarsmē to nodarbošanās veids un kvalifikācija paliek neredzama. Turklāt pašreizējais nodarbošanās veids ne vienmēr norādīs uz viņu kvalifikāciju. Tāpēc apzīmēt ‘vēlamos’ un ‘nevēlamos’ iebraucējus ne vienmēr ir taisnīgi, jo tas balstīts tikai šā brīža momentuzņēmumā, ja vispār. Politikas veidošanas kontekstā šie apzīmējumi rada zināmu apburto loku, kur izmantotie termini leģitimizē šādu iedalījumu arī sabiedrības acīs, savukārt sabiedrības noskaņojums tiek izmantots par attaisnojumu noteiktas politikas izveidē.

Dažādas imigrācijas kategorijas pastāv un pastāvēs, tomēr dažādās likumīgas imigrācijas kategorijas nebūtu jāsaista ar šo personu vēlamību. Mēs vienmēr nevarēsim izvērtēt, kādi ir bijuši iemesli personām pamest viņu iepriekšējo mītnes vietu, bet mēs varam izmērīt šo personu pienesumu Latvijas sabiedrībai, kā arī radīt apstākļus, lai to paaugstinātu. Tā arī būtu vieda un vēlama imigrācijas un integrācijas politika.